

duchem solidarity a odpovědnosti za celek. Bylo by však zapotřebí takovému protíváhy opět v silnější míře budovat. Jednostranně bezkonfliktní a ryze podle harmonického modelu utvářený pohled na vztahy primátu a episkopátu určitě neodpovídá historické zkušenosti. Jednota a *communio* v církvi je dost často skutečnost, jež není předem daná v bezkonfliktní harmonii, ale které je nutno dosahovat usilovnou snahou a také střety. Petr dostává příkaz, aby povzbuzoval své bratry – „poté, co se obrátíš“ (Lk 22,32). Posila ve víře nevychází z Petra nezlomně sebejistého, nýbrž z Petra, který – také díky bratřím – prošel ohněm ponížení a nápravy.

DODATEK – TEXTY

1. Ireneus z Lyonu (*Adversus haereses III 3,1–2*)

Všichni, kdo chtějí vidět pravdu, mohou proto v každé církvi spatřit tradici apoštolů, rozšířenou po celém světě. A můžeme vypočítat ty, které apoštolové v církvích ustanovili za biskupy, a jejich nástupce až po nás, kteří jsme se nic nenaučili a nic jsme nepoznali oním způsobem, jímž, jak se proslýchá, poznávají a učí se tamti (gnostikové). Neboť kdyby apoštolové znali skryté tajemství, jež by neodhalili ostatním, a poučili by jen dokonalé, pak by toto tajemství přece předali především těm, kterým také svěřili církev. Neboť ti, kdo je zůstavili jako nástupce a předali jim učitelský úřad, je přece chtěli mít dokonalé a bez vady, neboť jejich dobré jednání přináší velký užitek, avšak selhání přináší zkázu. Poněvadž však vypočítání poslušnosti všech církví v této knize by bylo příliš dlouhé, omezíme se na tradici zvlášť velké, staré a všeobecně známé církve římské, kterou založili a zřídili slavní apoštolové Petr a Pavel, tradice, kterou tato církev má od apoštolů, a na počet z veřejně hláсанé víry, jež nám byla předána řadou jejich po sobě jdoucích biskupů. Přitom odmítáme všechny tradice, shromažďované svévolně ze samolibosti, marnivosti, zaslepenosti či zloby. Neboť s touto církví se musí vzhledem k jejímu výsadnímu postavení (anebo: vzhledem k její zvláštní vazbě k počátku) shodnout všechny církve, to jest věřící, ať jsou odkudkoli, v kterékoli z těch církví po celém světě, jež stojí v tradici, pocházející od apoštolů.

2. Sardické apelační kánony (343)¹

Biskup Ossius řekl: Je-li ale biskup pro něco odsouzen, a věří, že má dobrý důvod, aby byl souzen ještě jednou, pak chceme, pokud souhlasíte, uctít památku nejsvětějšího apoštola Petra: Ti, kdo (případ) šetřili,

anebo biskupové ze sousedních provincií, by měli napsat římskému biskupovi. Pokud tento rozhodne, že soud má být obnoven, pak se tak má stát, a on má ustanovit soudce. Pokud ale při přezkoumání dospěje k závěru, že případ je uzavřen, že to, co bylo rozhodnuto, nemusí být znovu otevíráno, pak to, co on uzavřel, má být pokládáno za konečné (kan. III).

Biskup Gaudentius pravil: K této řeči, která, jak jste ji přednesli, je plná svatosti, je s vaším dovolením třeba se připojit: Je-li sesazen biskup rozhodnutím biskupů ze sousedních okrsků, a tento biskup oznámil, že se případem musí zabývat město Řím, pak nesmí být za žádných okolností po podané apelaci dosazen jiný biskup na místo toho jakoby sesazeného, leda až je věc s konečnou platností uzavřena a posouzena římským biskupem (kan. IV).

Biskup Ossius řekl: Shoda je v tom, že když byl jeden biskup obžalován a shromáždění biskupové jeho regionu vnesli soud a zbavili ho jeho hodnosti a dotyčný podal takovou apelaci a hledá zastání u nejblahoslavenějšího biskupa římské církve, a chce být vyslechnut, a je shledán spravedlivým, má být šetření obnoveno. Ten (římský biskup) pak má napsat biskupům, kteří žijí v sousedních provinciích. Ti pak mají všechno svědomitě přezkoumat, a podle toho, co vyjde najevo jako pravda, vynesou konečné rozhodnutí. Když ale ten, kdo žádá obnovení svého případu, naléhá ve své prosbě na římského biskupa, aby za sebe poslal presbytera, záleží na zvážení římského biskupa, co chce nebo co považuje za nezbytné. Rozhodnutí, zda mají být poslání (presbyteri), kteří budou soudit spolu s biskupy (sousedních provincií) a kteří budou vybaveni autoritou toho, kdo je poslal, necht' je ponecháno na něm. Jestliže ale zastává názor, že biskupové mohou sporný případ vyřešit sami, pak má učinit to, co dle svého nejmoudřejšího úsudku považuje za správné (kan. V).

3. „Dictatus papae“ Řehoře VII. (1075)²

1. Římská církev je založena samotným Pánem.
2. Jedině římský biskup smí být právem nazýván „všeobecný“.
3. Jedině on může sesazovat a znovudosazovat biskupy.

4. Jeho legát na koncilu předsedá všem biskupům, a to i tehdy, když má svěcení nižšího stupně, a může rozhodovat o jejich sesazení.
5. Papež může sesadit nepřítomné.
6. S tím, kdo jím byl exkomunikován, nesmíme mimo jiné zůstatvat ve stejném domě.
7. Jedině on může podle potřeby doby vydávat nové zákony, zakládat nové obce (biskupství), z kláštera vytvářet opatství a naopak, rozdělovat bohatá biskupství a slučovat chudá.
8. Jedině on smí nosit císařský znak.
9. Pouze jemu všichni panovníci líbají nohy.
10. Pouze jeho jméno je recitováno ve všech církvích.
11. Žádné jméno na světě se mu nemůže rovnat.
12. Může sesadit císaře.
13. Může podle potřeby překládat biskupy z jednoho místa na jiné.
14. Může vysvětit klerika z kterékoli církve.
15. Ten, koho vysvětil, může stát v čele jiné církve, ne však ji poslouchat v podřízeném postavení. Nemůže od biskupa obdržet svěcení vyššího stupně.
16. Žádný koncil se bez jeho ustanovení nemůže nazývat „všeobecný“.
17. Žádná kapitola a kniha nemůže být bez jeho autority kanonická.
18. Nikdo nemůže zrušit jeho výrok. Svůj výrok může zrušit pouze on sám.
19. Nemůže být nikým souzen.
20. Nikdo nesmí odsoudit někoho, kdo se odvolal k apoštolskému stolci.
21. „Causae maiores“ každé církve musejí být postoupeny jemu.
22. Římská církev se nikdy nezmýlila a podle svědectví Písma se nikdy nezmýlí.
23. Kanonicky posvěcený římský biskup se zásluhou svatého Petra stává nepochybně svatým, jak vyplývá ze svědectví svatého biskupa Ennodia z Pavie a mnoha otců, kteří mu dávají zapravdu, což je obsaženo v dekretech svatého papeže Symmacha.
24. S jeho předpisem a svolením mohou být podávány žaloby poddaných.
25. Může sesazovat a znovudosazovat biskupy bez synody.
26. Kdo není zajedno s římskou církví, není katolík.
27. Může poddané vyvázat z věrnosti špatným vládcům.

4. Kostnický dekret „Haec sancta“ z 6. dubna 1415³

V závorkách text, který není obsažen v prvním znění z 30. března.

Tato svatá kostnická synoda tvoří všeobecný koncil; k ukončení současného schizmatu, k jednotě a reformě boží církve v hlavě i údech... legitimně v Duchu svatém shromážděná, ustanovená, definovaná pro snazší, lepší a svobodnější dosažení jednoty a reformy boží církve, ustanovuje, usnází se a vyhláší toto:

1. Je v Duchu svatém legitimně shromážděná, tvoří všeobecný koncil, reprezentuje znesvářenou katolickou církev a má svou moc přímo od Krista; každý, ať je jakéhokoli stavu a jakékoli hodnosti, třeba i papežské, je mu povinen poslušností ve věcech, týkajících se víry a odstranění současného schizmatu (stejně jako všeobecné reformy církve v hlavě i údech)
2. Každý, ať je jakéhokoli stavu a jakéhokoli postavení či hodnosti, třeba i papežské, kdo nařízením, ustanovením, příkazům či předpisům této svaté synody a každého dalšího legitimně shromážděného koncilu s těmito premisami... /totiž pokud jde o víru, odstranění schizmatu a církevní reformu – pozn. autora/ tvrdošjně odpírá poslušnost, propadne – nepřijde-li k rozumu – přiměřenému trestu, přičemž je případně třeba sáhnout také k jiným prostředkům)

5. Formulace primátu florentským koncilem

(dekret o unii „*Laetentur coeli*“ z 6. června 1439, *DS 1307n.*)

Právě tak definujeme, že svatý apoštolský stolec a římský biskup mají primát nad celým světem, že římský biskup je nástupcem svatého kněze apoštolů Petra, pravým náměstkem Krista, hlavou celé církve a otcem a učitelem všech křesťanů, že je mu ve svatém Petru od našeho Pána Ježíše Krista dána plná moc pást, vést a řídit celou církev, jak též stojí v aktech ekumenických koncilů a ve svatých kánonech.

Na základě toho obnovujeme kanonický řád zbývajících patriarchů: za římským biskupem druhé místo patriarchů v Konstantinopoli, třetí

v Alexandrii, čtvrté v Antiochii, páté v Jeruzalémě. Všechna jejich privilegia a práva zůstávají zachována.

6. Čtyři galikánské články sněmu francouzského kléru z 19. března 1682 (*DS 2281–2284*)

1. Svatému Petrovi a jeho nástupcům, náměstkům Kristovým, a samotné církvi je od Boha propůjčena moc nad věcmi duchovními a věcmi náležejícími k věčné spáse, ne však nad věcmi státními a světskými. Neboť Pán praví: „Mé království není z tohoto světa“ (Jan 18,36), respektive: „Dejte císaři, co je císařovo, a Bohu, co je Božího“ (Lk 20,25). Z toho také vychází slovo apoštola: „Každý ať se podřizuje vládní moci, neboť není moci, leč od Boha, takže ten, kdo se staví proti vládnoucí moci, vzpírá se božímu řádu“ (Ř 13,1n.). Králové a knížata tedy v časných věcech z moci božího ustanovení nepodléhají moci církve, a nemohou být ani prostřednictvím církevní moci klíčem přímo či nepřímo sesazeni, a jejich poddaní nemohou být zbaveni povinností být věrnými a poslušnými, ani vyvázáni z přísahy věrnosti. Tento princip je nezbytný pro veřejný klid, pro církev stejně užitečný jako pro říši, odpovídá božímu slovu, tradici otců a příkladu svatých a je třeba ho v každém ohledu zachovávat.
2. Plná moc v duchovních věcech náleží apoštolskému stolci a nástupcům Petrovým, náměstkům Krista takovým způsobem, aby dekrety 4. a 5. zasedání ekumenického koncilu v Kostnici („*Haec sancta*“) schválené apoštolským stolcem a zároveň potvrzené obyčejem církve a vždy zachovávané francouzskou církví zůstaly v platnosti: Francouzská církev odmítá pokusy o oslabení jejich síly nebo jejich zužování na situaci schizmatu, poněvadž autorita je nepochybná a schází aprobace.
3. Proto je užití apoštolské moci omezeno božím Duchem danými a celým světem respektovanými kánony. Rovněž zůstávají v platnosti pravidla, zvyky a směrnice, přijaté francouzskou říší i církví. Směrnice otců nelze zrušit. A k velikosti tohoto stolce právě náleží, že ustanovení a zvyky tohoto stolce, pokud jsou potvrzeny souhlasem církve, dosahují vlastní stability.